

M O R S M Ä S S I N G S K R U K A .

Av August Bondeson

Innan min gamle släkting Pelle på Ödgärdet gav sig åstad till pojken i Amerika, gjorde han mig ett avskedsbesök och kom därvid att tala om mångt och mycket av vad han överfarit därhemma i det karga, men kära Västbo. Bland hans minnen vill jag här nedteckna följande:

— Adertonhundrasextiåtta hade vi den svåre torken. Men det året var ändå inte så hårt som sextinio, för se, då fanns där ingenting varken till att äta eller så. Och det var allmänt, så fattigt folk hade ingenting att få i gårdarna. Skulle en ha litet säd eller mjöl, så måste en köpa i städerna. Och således skulle det alltid kontant till — att få något på kredit, det var stört omöjligt. Det kunde ingen vrida till och sticka ihjäl kreaturen och äta upp. Och sälja dem var inte att tänka på, för det var ingen, som hade pengar till att köpa dem innan marknaderna på hösten.

I mitt lilla hem var det inte bättre än annorstädes. För det var att ta till syrefrö och lindelöv att koka och blanda till både gröt och bröd. Men någon kornvara måtte där ändå vara att sätta till.

Men fram på sommaren var det slut med syrefröet med. Och så kom en kväll, då vi fingo lägga oss utan kvällmat.

— Det gick la an för oss vuxna, Anna Greta och mig. Men det värsta var att höra pojken, som bara frågte efter maten och inte kunde begripa, varför vi inte ville ge honom så mycket som en bit bröd.

Jag låg vaken hela natten och tänkte över, vad jag skulle ta mig till. Och Anna Greta låg med vaken och suckade, för var gång hon vände på sig.

Men så om morgonen fann jag på råd och tog det enda, som jag trodde mig kunna sätta om i pengar, och det var en gammal mässingskruka, som mor hade gett mig, när vi gifte oss — hon hade fått henne av sin mor och hon gjorde den önskan, att denna krukans aldrig skulle komma ur vårt hus. Men vad ville jag göra? — Min klocka och allt annat, som hade något värde, var längesen pantsatt för mjöl. Jag steg upp i första dagningen och tänkte ge mig över Fegen och bort till Sotanäs och sätta krukans i pant för ett pund mjöl.

Så tog jag svirveln med mig och ville försöka att få litet fisk, för i hungerår brukar alltid fisken att nappa bra, fast denne sommaren hade jag ingen tur haft.

Så kom jag ner till min ekestad. Och det var så grant och lugnt på sjön den morgonen. Skäddan låg där och rök. Och jag glömde alla bekymmer och blev så upp i det bara för att komma i ordning med detta fisket.

Genast jag rodde ut ifrån land och släppte svirveln i sjön, så huggde det till och det på karlavis. Och det stod inte länge om, innan där låg en gädda på tolv skålpund på ekebotten. Det lätte humöret med minst tolv skålpund.

Så var det ut med svirveln igen, och jag rodde en liten bit utmed stranden. Då ett tu tre! ett redigt tag igen. Den hivade jag in med, och den vägde väl fjorton skålpund.

Sen tog jag en sväng ikring Göjaholmen och där fick jag mig fillefem rediga abborrar på två tre marker varn. Nu gick det ståtligt! Och jag kände mig så glad och förnöjd och prisade min herre och skapare där i ekan.

Så styrde jag bort till Sotanäs' strand. Nu skulle det la bli bra i säcken, när jag hade fått all denne fisken att byta bort. Nu slapp jag att sätta mors mässingskruka i pant!

Just som jag skulle göra mig i ordning att lägga in till land, så huggde det till, så svirvelsnodden for ur munnen på mig, och jag fick brått med att få tag i vinden, så inte den blev dragen i sjön med. Denna härna gäddan, den talte att leka med. Det var att låta henne gå ut fem, sex gånger, så långt linan räckte, till en fick kimmat na väl. Men då låg hon där vackert vid ekebrädden, så jag kunde hugga kroken i henne och dra upp henne i ekan.

Som jag var färdiger att hugga i na och kasta upp henne, så skrek det till vid landet:

— Det var en jäkla bra gädda. Den ska jag ha.

Det var själve löjtnanten på Sotanäs, som satt på stranden och såg på.

— Det ska löjtnanten gärna få. Vore gott, jag inte får skam, för jag fiskar så nära hans land, sa jag.

— Det får du inte, för svirveln går fri i allt vatten, sa han.

Ja, då drog jag ekan på land och så tog jag mina gäddor. Och den sista vägde två och tjugu marker och hon var så lång, så när jag bar henne på ryggen, så böstade hon mig nere på smalbenen.

Men när jag då kom bort till löjtnanten, så titta'n på mig och sa:

— Det var ett bra fiske, det! Men du ser inte glad ut ända. Kanske det är slut i köket?

Och jag svarte:

— Det är inte utan.

Då sa han:

— Det ska bli hjulpet. Kom med fram!

Mässingskrukan fick följa med mig fram ändå — så ingen blev vid henne, medan jag var borta.

När vi så kommo in i herregårdsköket, så sa löjtnanten till köksfröken:

— Här har du en fiskare, som är både sulten och ledsen för där är ingenting därhemma i hans kök.

Ge honom en duktig smörgås och en bra sup!

Det lät gott, det därna.

Så sa löjtnanten:

— Det var, förbanna mig, på karlavis, du kom i dag! Jag ville just ha mig några gäddor, jag ska ha dem med mig, för jag ska bort på kalas hos min måg. — Men vad vill du ha för fisken?

Då svarte jag:

— Det får herrskapet ge, vad de vilja, för det ska vara till föda allt, vad där kan bli.

Då sa han, att då får frun stå för betalningen. Och det gu gjorde hon som en hedersmor. För där vankades mjöl, så det tyngde på axeln, när jag bar det ner i ekan, och en ost på sju marker och en välsignad bra kaka och min kruka full med mjölk och en bra smörklump i den.

Då ska jag säga, det var en fiskare som rodde hem med glädje. Och fast bördan blev tung nog emellan sjön och torpet, så var det ändå den ljuvligaste, jag har burit. Det vill jag säga.

Jag var hemma igen, innan pojken var uppstigen. Mor grät i glädjen och hjälpte mig att ordna till det. Det blev både ost och bröd och smör på bordet, och mässingskrukan sken så välsignat med den goda mjölken i där på bänken.

Och, må tro, i mjölkistan blev med ett härligt ljus, när påsen blev tömder dit.

Nu väckte jag pojken. Och när han fick se all denna härligheten på bordet, så flög han upp ur sängen och ner på golvet och till att dansa i bara skjortan i glädjen.

Och sådan glädje vet jag aldrig där har varit i vårt hus åt Guds gåvor. Det var lycka med mors gamla mässingskruka. Hon ville inte ur huset — och hon ska bli där med, så länge jag lever.